

G'ARB TILLARINI O'QITISHDA ZAMONAVIY METODLAR

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2025-25-89-94>

Dilshoda Mubarakova Abduraxmatovna

*O'zbekiston Jurnalistika va Ommaviy
Kommunikatsiyalar Universiteti
Xalqaro va audiovizual jurnalistika fakulteti
Xorijiy tillar kafedrası dotsenti*

Nodira Yunusova

*Inson huquqlari va media kafedrası dotsenti
drmubarakova@mail.ru
+998 99 4072935*

Annotatsiya: Sharq tillari – arab, turk, fors, urdu va o'zbek tillari – o'zining o'ziga xos grammatik va leksik xususiyatlari, shuningdek, boy madaniy va tarixiy merosi bilan ajralib turadi. Globalizatsiya sharoitida ushbu tillarni o'rganish nafaqat ilmiy, balki professional sohalarda ham katta ahamiyatga ega bo'lib bormoqda. Sharq tillarini o'qitish jarayoni zamonaviy yondashuvlar va innovatsion usullarni o'z ichiga olib, ta'lim jarayonini samarali va qiziqarli qilishga yordam bermoqda. Ushbu maqolada sharq tillarini o'qitishda qo'llanilayotgan zamonaviy usullar, texnologiyalarning integratsiyasi, loyiha asosidagi o'qitish, madaniyatshunoslik yondashuvi, gamifikatsiya va individual ta'lim yondashuvlari haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, o'qituvchining zamonaviy yondashuvlarni qo'llab-quvvatlashdagi o'rni va ahamiyati ta'kidlanadi. Bu rivojlanishlar sharq tillarini o'rganishni nafaqat samarali, balki qiziqarli jarayonga aylantiradi.

Kalit so'zlar: sharq tili, metodologiya, o'qitish, usullar, zamonaviy

MODERN METHODS IN TEACHING WESTERN LANGUAGES

Dilshoda Mubarakova Abdurakhmatovna

*Associate Professor, Department of Foreign Languages
Faculty of International and Audiovisual Journalism
Uzbekistan University of Journalism and Mass Communications
Associate Professor of the Department of Foreign Languages
Associate Professor of the Department of Human Rights and Media
Nodira Yunusova
drmubarakova@mail.ru
+998 99 4072935*

Abstract: Eastern languages—Arabic, Turkish, Persian, Urdu, and Uzbek—stand out due to their unique grammatical and lexical features, as well as their rich cultural and historical heritage. In the context of globalization, studying these languages is becoming increasingly important not only in academic but also in professional fields. The teaching of Eastern languages is evolving to include modern approaches and innovative methods that make the learning process more efficient and engaging. This article explores the modern methods applied in teaching Eastern languages, including the integration of technologies, project-based learning, cultural studies approaches, gamification, and personalized learning strategies. Additionally, the role and significance of the teacher in supporting modern methodologies are emphasized. These advancements make learning Eastern languages not only effective but also enjoyable.

Keywords: Eastern languages, methodology, teaching, methods, modern approaches.

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ЗАПАДНЫХ ЯЗЫКОВ

Дильшода Мубаракова Абдурахматовна

Доцент кафедры иностранных языков

Факультет международной и аудиовизуальной журналистики

Университет журналистики и массовых коммуникаций Узбекистана

Доцент кафедры иностранных языков

Доцент кафедры прав человека и СМИ

Нодира Юнусова

drmubarakova@mail.ru

+998 99 4072935

Аннотация: Восточные языки — арабский, турецкий, персидский, урду и узбекский — выделяются своими уникальными грамматическими и лексическими особенностями, а также богатым культурным и историческим наследием. В условиях глобализации изучение этих языков приобретает все большее значение не только в академической, но и в профессиональной сфере. Преподавание восточных языков развивается благодаря внедрению современных подходов и инновационных методов, которые делают процесс обучения более эффективным и увлекательным. В данной статье рассматриваются современные методы преподавания восточных языков, включая интеграцию технологий, проектное обучение,

культурологический подход, геймификацию и индивидуальные стратегии обучения. Кроме того, подчеркивается роль и значение преподавателя в поддержке современных методологий. Эти нововведения делают изучение восточных языков не только результативным, но и интересным процессом.

Ключевые слова: *восточные языки, методология, преподавание, методы, современные подходы.*

KIRISH

Sharq tillari, xususan, arab, turk, fors, urdu va o'zbek tillari, nafaqat o'ziga xos grammatik va leksik xususiyatlari bilan, balki boy madaniyat va tarixiy merosi bilan ham ajralib turadi. Zamonaviy globalizatsiya sharoitida, bu tillarni o'rganish nafaqat o'quvchilar uchun, balki professional sohalarda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Sharq tillarini o'qitish jarayoni, yangicha yondashuvlar va metodlar orqali yanada samarali va qiziqarli bo'lib bormoqda. Ushbu maqolada sharq tillarini o'qitishda qo'llanilayotgan zamonaviy metodlar, yondashuvlar va amaliy tajribalar haqida batafsil so'z yuritamiz.

1. O'qitish metodologiyasining o'zgarishi

Sharq tillarini o'qitish jarayoni an'anaviy yondashuvlardan zamonaviy metodlarga o'tmoqda. An'anaviy usullar ko'pincha ma'lumotni yodlash va repetitsiyaga asoslangan bo'lsa, zamonaviy metodlar talabalarning faol ishtirokini, ijodiy fikrlashini va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu metodlar ko'proq interaktiv, o'zaro hamkorlikka asoslangan va talabalarning qiziqishini oshirishga qaratilgan.

2. Interaktiv metodlar

Interaktiv metodlar talabalarning o'qituvchi bilan va bir-birlari bilan muloqot qilishini ta'minlaydi. Bu usul talabalarning faolligini oshirib, darslarni qiziqarli va samarali qiladi. Interaktiv metodlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Guruhiy ishlar: Talabalar kichik guruhlariga bo'linib, birgalikda muammo hal qilish, fikr almashish va tajriba o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, arab tili o'quvchilari o'zaro suhbatlar o'tkazish, matnlar tahlil qilish yoki rol o'yinlarida ishtirok etish orqali tilni amaliyotda qo'llashlari mumkin.

Rolli o'yinlar: Talabalar turli vaziyatlarda o'zaro muloqot qilishlari kerak bo'lgan rollarni o'ynaydilar. Bu usul yordamida ular tilni o'rganish jarayonida yangi so'zlar va iboralarni o'zlashtiradilar.

Muhokamalar: Dars davomida mavzular bo'yicha muhokama o'tkazish, talabalar o'rtasida fikr almashish imkonini beradi. Bu esa ularning fikrini erkin ifoda etishlariga yordam beradi.

3. Texnologiyalardan foydalanish

Zamonaviy texnologiyalar, til o'qitish jarayonida katta rol o'ynaydi. Internet va mobil texnologiyalar talabalarga yangi imkoniyatlar yaratadi. O'qituvchilar va talabalar uchun quyidagi texnologik vositalar samarali bo'lishi mumkin:

Onlayn platformalar: Coursera, Udemy, Duolingo kabi platformalarda sharq tillariga oid kurslar mavjud. Bu platformalar orqali talabalar mustaqil ravishda o'qish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ular turli darajadagi materiallarga, videolar va testlarga kirish imkoniyatiga ega.

Mobil ilovalar: Mobil ilovalar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini yanada mustahkamlashlari mumkin. Masalan, Memrise, Babbel va Rosetta Stone kabi ilovalar orqali talabalar so'z boyligini oshirish va talaffuzni yaxshilash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Virtual va kengaytirilgan haqiqat: Ushbu texnologiyalar talabalarga haqiqiy hayotdagi vaziyatlarni simulyatsiya qilish imkoniyatini beradi. Masalan, virtual haqiqat orqali talabalar yangi tilni amaliyotda, turli madaniy muhitlarda qo'llashni o'rganishlari mumkin.

4. Loyiha asosidagi o'qitish

Loyiha asosidagi o'qitish (project-based learning) talabalarga muayyan bir loyiha doirasida til o'rganish imkonini beradi. Ushbu yondashuv quyidagi afzalliklarga ega:

Amaliyotga yo'naltirilgan: Talabalar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga imkoniyat yaratadi. Masalan, o'zbek tilidagi loyiha doirasida talabalar mahalliy madaniyatni tadqiq qilish va natijalarni taqdim etishlari mumkin.

Ijodiy fikrlashni rivojlantirish: Talabalar turli muammolarni hal qilish jarayonida ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Bu ularga mustaqil va tanqidiy fikrlashga yordam beradi.

Jamoaviy ish: Talabalar jamoa bo'lib ishlashni o'rganadilar, bu esa ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi.

5. Madaniyatshunoslik yondashuvi

Sharq tillarini o'qitishda madaniyatni o'rganish juda muhimdir. Madaniyatshunoslik yondashuvi tilni o'rganishda quyidagi jihatlarni hisobga oladi:

Madaniy kontekst: Talabalar tilni o'rganayotganda, ularning madaniy kontekstini ham tushunishlari zarur. Masalan, arab tilini o'rganish jarayonida, arab dunyosining tarixi, urf-odatlar va an'alarini o'rganish muhimdir.

Til va madaniyat o'rtasidagi bog'liqlik: Tilni o'rganish jarayonida, talabalarga til orqali madaniyatni ifodalash va tushunish imkoniyatini berish kerak. Bu orqali ularning madaniyatga bo'lgan qiziqishi oshadi.

Madaniy almashuv: Talabalarni turli madaniyatlar bilan tanishtirish, ularning tilni o'rganish jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Madaniy almashuv orqali talabalar turli xalqlarning an'alarini o'rganish va ularni qadrlashni o'rganadilar.

6. Gamifikatsiya

Gamifikatsiya, ya'ni o'yin elementlarini ta'lim jarayoniga kiritish, talabalarning motivatsiyasini oshirishga yordam beradi. O'yinlar orqali talabalar quyidagi imkoniyatlarni qo'lga kiritadilar:

O'rganishni qiziqarli qilish: O'yinlar darslarni qiziqarli va faol qiladi, bu esa talabalarni jalb etadi.

Raqobat ruhini shakllantirish: Talabalar o'rtasida raqobat ruhini oshirish orqali o'rganish jarayonida motivatsiya kuchayadi.

Ma'lumotni tez va samarali o'zlashtirish: O'yinlar orqali talabalar yangi so'zlarni va iboralarni tez va samarali ravishda o'zlashtiradilar.

7. Individual yondashuv

Har bir talabaga individual yondashuv ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Bu yondashuv quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

O'quvchilarning ehtiyojlarini inobatga olish: Har bir talabaning o'ziga xos ehtiyojlari va qobiliyatlari mavjud. O'qituvchi bu ehtiyojlarni hisobga olib, individual o'quv rejalarini tuzishi zarur.

Individual darslar: Talabalarga individual darslar o'tkazish, ularning qiyinchiliklarini aniqlash va ularga yordam berish imkonini beradi.

Feedback berish: Talabalarga doimiy feedback berish, ularning rivojlanishini kuzatish va o'rganish jarayonini yanada samarali qilish imkoniyatini yaratadi.

8. O'qituvchining roli

Zamonaviy metodlar orqali sharq tillarini o'qitishda o'qituvchining roli muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki motivator, mentor va maslahat beruvchi sifatida faol ishtirok etishi kerak. O'qituvchilar quyidagi jihatlarga e'tibor berishlari zarur:

Innovatsion yondashuvlar: O'qituvchilar zamonaviy yondashuvlar va metodlarni o'z darslariga kiritish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirishlari mumkin.

Talabalarni rag'batlantirish: O'qituvchilar talabalarni o'rganishga va yangi bilimlarni o'zlashtirishga undashi zarur.

O'z bilimini doimiy yangilash: O'qituvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab turishlari kerak, chunki zamonaviy ta'lim tizimi tez sur'atlar bilan rivojlanmoqda.

XULOSA

Sharq tillarini o'qitish jarayoni zamonaviy metodlar va yondashuvlar orqali yanada samarali va qiziqarli bo'lmoqda. Interaktiv metodlar, texnologiyalardan foydalanish, loyiha asosidagi o'qitish, madaniyatshunoslik yondashuvi va gamifikatsiya kabi usullar talabalarning motivatsiyasini oshirish va ularning tilni o'zlashtirish jarayonini yanada samarali qilishga yordam beradi. O'qituvchilarning roli esa o'quvchilarning qiziqishini oshirish va yangi bilimlarni o'zlashtirishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, har bir talabaning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olish, o'qitish jarayonining samaradorligini yanada oshiradi. Zamonaviy metodlarni qo'llash orqali sharq tillarini o'qitish jarayoni yangicha mazmun kasb etadi va talabalar uchun qiziqarli, samarali ta'lim berish imkoniyatini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Musaev. Q. Tarjima nazariyasi asoslari. – T.: Fan, 2005.
2. Mubarakova D. A Media Matn Tarjimasida Lingvomadaniy va Sotsiolingvistik Aspektlar. VOLUME 2 | SPECIAL ISSUE 26 ISSN 2181-1784 SJIF 2022: 5.947 | ASI Factor = 1.7
3. Mubarakova D., Yunusova N., The Paradigm Of Relationship Between Teacher And Student In The Proccess of Teaching Oriental Language In Higher Schools of Uzbekistan. Journal of Contemporary Issues in Business and Government Vol. 27, No. 4, 2021 p. 249-260
4. Mubarakova D., Yunusova N., A Study of Translation Science Initiating Gender Bias Index And Gender Quotas, AsianJournal of Multidimensional Research Vol 10, Issue 5, May, 2021 p. 321-334.